

**ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE
DE KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR NEDERLANDSE TAAL EN LETTEREN**

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Dit ontwerp van decreet vervangt het decreet van 13 februari 1980 betreffende de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal-en Letterenkunde (KANTL). Met dit nieuwe decreet worden verschillende onderdelen uit het vroegere decreet van 1980 aangepast aan de veranderde werking van de KANTL enerzijds en aan de huidige wetgevende context anderzijds.

2. Situering

Dit ontwerp van decreet introduceert enerzijds een aantal nieuwe elementen in de werking van de KANTL en omvat anderzijds de aanpassing aan de huidige maatschappelijke realiteit van een aantal opdrachten en werkwijzen die reeds werden vastgelegd in het oude decreet van 1980. Het gaat hierbij om zowel inhoudelijke als organisatorische elementen.

Het voorliggende ontwerp van decreet is afgestemd op de werking van de KANTL zoals die vandaag de dag in de praktijk gangbaar is. Tegelijkertijd worden in samenspraak met de raad van bestuur van de KANTL ook een aantal nieuwe opdrachten vastgelegd.

De vervanging van het bijna veertig jaar oude decreet uit 1980 door voorliggend ontwerp, komt tegemoet aan een nood die al langere tijd werd gevoeld binnen zowel het dagelijks bestuur als de algemene vergadering van de KANTL. Vooral de noodzaak om de bestuurlijke organen en procedures meer af te stemmen op de hedendaagse maatschappelijke situatie en algemeen aanvaarde werkingswijzen, en aldus de bestuurskracht te versterken, vormde de motivatie om tot een vernieuwing van het oude decreet over te gaan.

Ook de hernieuwde dynamiek die de jongste jaren in de schoot van de KANTL ontstond, de grotere focus die de voorbije jaren/decennia werd gelegd op de niche van teksteditie en bronnenstudie én het gewijzigde letterenlandschap - waarbij de KANTL ook een nauwere samenwerking met andere actoren uit het literaire middenveld vond (cfr. het Canon-project in samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren) - vroegen om een aanvulling en herformulering van de kerntaken.

3. Inhoud

Binnen het voorliggend ontwerp van decreet worden de kerntaken van de KANTL expliciet ge(her)formuleerd en een aantal nieuwe werkingselementen (zoals onder meer de publiekswerking, de samenstelling en actualisering van de literaire canon, ...) die recent binnen de KANTL werden opgenomen, als bijkomende kerntaken vastgelegd.

Hierdoor wordt de hedendaagse rol en taak van de KANTL verduidelijkt én decretaal verankerd.

In het voorliggende decreet worden tevens een aantal organisatorische aanpassingen doorgevoerd. Zo werd voor wat het ledenaantal betreft, aansluiting gezocht bij wat gebruikelijk is in andere Belgische academies.

Concreet omvat dit onder meer het volgende:

- het aantal leden wordt verhoogd;
- de termen "Algemene Vergadering" en "Raad van Bestuur" worden opgenomen en hun rollen gedefinieerd;
- de termijnen voor de mandaten voor voorzitter, ondervoorzitter en vast secretaris worden aangepast.

4. Advies Raad van State en strategische adviesraden¹

Het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) werd bezorgd op 24 april 2018. De SARC gaf een positief advies.

Het advies 63.403/3 van de Raad Van State werd bezorgd op 28 mei 2018. Het merendeel van de adviespunten uit het onderzoek van de tekst betreffen grotendeels formele opmerkingen (punten 3, 5-10 en 12-15). Het ontwerp van decreet werd voor deze punten aangepast waar nodig.

De andere punten (3-4, 11 en 15-16) betreffen meer juridisch-inhoudelijke opmerkingen. Deze punten zorgden voor volgende aanpassingen:

- wat de opmerkingen (3-4 over het opnemen van een bepaling over toezicht betreft, werd een artikel 17 toegevoegd waarin een toezichtsbepaling werd opgenomen. Hierdoor worden ook de daaropvolgende artikels opnieuw genummerd;

---

¹ In voorkomend geval

- wat de opmerking (11) over de bevoegdheid in verband met het personeelsstatuut betreft, werd toegevoegd dat aanpassingen aan het personeelsstatuut enkel na bekrachtiging door de Vlaamse Regering kunnen worden doorgevoerd;
- wat de opmerking (15-16) over de inwerkingtreding van nieuwe besluiten en het voorlopig van kracht blijven van de bestaande besluiten worden volgende aanpassingen gedaan:
  - aan art. 20 werd toegevoegd dat de huidige besluiten van kracht blijven tot ze worden vervangen door nieuwe besluiten;
  - aan art. 21 werd toegevoegd dat de datum van de eerste algemene vergadering moet worden bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 2-5

De Academie werd onder de benaming "Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde" gesticht bij Koninklijk Besluit van 8 juli 1886. De Academie is een genootschap met rechtspersoonlijkheid, bij wet van 2 augustus 1924 houdende toekenning van de rechtspersoonlijkheid aan de Koninklijke Vlaamse Academie.

Bij Koninklijk Besluit van 20 april 1972 werd de naam gewijzigd tot: "Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde". Haar bestaan werd door de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap bekrachtigd bij decreet van 13 februari 1980. In dat decreet werden bestuurders, vast secretaris en leden verkozen door de Academie en benoemd door de Vlaamse regering.

Het liggend streepje dat voorheen in de naam stond, kan in de toekomst worden weggelaten omdat de Academie zich vandaag de dag toelegt op taal en letteren, wat ruimer is én wordt aanzien dan enkel taalkunde en letterkunde. In die zin dient men de nieuwe benaming 'Taal en Letteren' dus te lezen als 'de beoefening, bevordering en studie van de Nederlandse taal en letteren'. Daarmee stroomlijnt de KANTL – waarvan de verkorting identiek blijft – haar naamgeving met gelijkaardige academies.

De verschillende Franstalige en Nederlandstalige academies die het voorwerp uitmaken van de wet van 1924 hebben oorspronkelijk alle een zelfde juridische vorm: genootschap met rechtspersoonlijkheid.

De missie van de Academie heeft betrekking op de Nederlandse taal en letteren, die ze bestudeert en waarvan ze het prestige promoot ten behoeve van de hele Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 6

De zelfstandigheid vormt een cruciaal element binnen de dagelijkse werking van de Academie. Sinds haar oprichting heeft de Academie het 'welzijn en prestige' van de Nederlandse taal en letterkunde onder haar hoede. In die hoedanigheid stimuleert/promoot/voert ze wetenschappelijke studies en tekstedities waarvoor op de commerciële markt geen plaats is. Met hetzelfde doel schrijft de Academie prijzen uit die voornamelijk moeten dienen als stimulering van het onderzoek over de Nederlandse taal en literatuur.

De Academie stimuleert ook de kennis over taal en literatuur in de onderwijswereld en bij het brede publiek. Recent kreeg die opdracht een meer concrete vorm met de ontwikkeling (in samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren) van een literaire Canon waarbij een bloemlezing werd samengesteld van 50+1 auteurs/werken uit de Nederlandstalige literatuur als leidraad voor de onderwijswereld en het ruime publiek. Het actualiseren (vijfjaarlijks) en de publiekzorg voor deze literaire canon is één van de nieuwe opdrachten die decretaal worden vastgelegd.

De KANTL biedt als zelfstandige en ongebonden instelling tevens een geschikt forum voor gesprek en overleg tussen zowel de universitaire als niet-universitaire centra die zich bezighouden met taal en letteren.

Artikel 7

De Academie zet sinds enkele jaren extra in op het uitbouwen van goede contacten met andere organisaties uit het taal- en letterenveld. Daarbij ontstonden een aantal partnerschappen zoals bijvoorbeeld met het Vlaams Fonds voor de Letteren voor het samenstellen van de literaire canon en met het Poëziecentrum (Gent) voor de organisatie van colloquia en publieksevenementen.

Andere partners zijn onder meer het Letterenhuis (beheer van letterenarchief), de Vlaamse Erfgoedbibliotheek (overleg over de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren), de Nederlandse Taalunie en het Instituut voor Nederlandse Taal (INT, Leiden) waar de KANTL een zitje heeft in de raad van advies. Voor een aantal van die binationale initiatieven (DBNL, INT) draagt de KANTL bij tot het garanderen van de Vlaamse inbreng.

Aangezien de Academie ook deel uitmaakt van de cluster van Vlaamse academies, werkt zij ook nauw samen met de Brusselse Koninklijke Vlaamse Academie voor Kunsten en Wetenschappen van België (KVAB). Met deze academie deelt zij het lidmaatschap van de Europese Organisaties van Academies (ALLEA, All European Academies) als gesprekspartner van de Europese instellingen.

Inzake voordrachten voor de Nobelprijs Literatuur overlegt de Academie zowel met de Koninklijke Vlaamse Academie voor Kunsten en Wetenschappen (KVAB) als de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen KNAW (Amsterdam). En met haar adviserende rol bij onder meer Taalunie-initiatieven als het Instituut voor de Nederlandse Taal en de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren, draagt zij tevens bij aan een grensoverschrijdende dialoog.

Artikel 8

Sinds de oprichting van de Academie ligt het wettelijke maximum aantal gewone werkende leden op dertig. Met het decreet van 13 februari 1980 werd de mogelijkheid geboden om naast een onbeperkt aantal binnenlandse ereleden én maximaal vijftientig buitenlandse ereleden ook nog eens vijf zogenaamde buitengewone leden aan te trekken: mensen met hetzelfde profiel als de gewone leden, maar werkzaam in de Franstalige, Duitstalige of Brusselse cultuurgemeenschap van België.

Het voorliggend ontwerp van decreet voorziet in de verhoging van het aantal werkende leden tot veertig en hanteert enkel een onderscheid tussen gewone leden en ereleden. Zo wordt ook komaf gemaakt met de vier categorieën van diverse leden die in de praktijk sowieso deel uitmaakten van eenzelfde vergadering. Ereleden kunnen deelnemen aan de debatten maar hebben geen stemrecht.

Door het maximum aantal leden op veertig te brengen, hanteert de Academie hetzelfde richtgetal als in de zogenaamde 'klassen' van de Koninklijke Academie van Wetenschappen en Kunsten van België.

Via de verhoging van het aantal gewone leden wordt de Academie ook in de mogelijkheid gesteld om binnen een redelijke termijn, een zo maximaal mogelijke representatieve afspiegeling van de hedendaagse maatschappij na te streven.

Artikel 9 tot 12

Met de termen 'Algemene Vergadering' en 'Raad van Bestuur' wordt aansluiting gezocht bij de hedendaagse terminologie. Daarenboven wordt, in tegenstelling tot het decreet van 13 februari 1980, de mogelijkheid geboden om de Raad van Bestuur niet langer te beperken tot de voorzitter, ondervoorzitter en vast secretaris maar ook uit te breiden met twee extra leden of niet-leden die omwille van hun technische expertise worden aangetrokken.

De termijn voor het mandaat van voorzitter, ondervoorzitter en vast secretaris wordt vastgelegd op vier jaar, éénmaal verlengbaar. In tegenstelling tot het decreet van 13 februari 1980, waar het mandaat voor voorzitter en ondervoorzitter werd beperkt tot één jaar, biedt dit meer rechtszekerheid en de mogelijkheid tot ontwikkeling van langetermijnplannen.

De Algemene Vergadering is het hoogste beslissingsorgaan. De Raad van Bestuur bepaalt het beleid van de instelling en stelt de begroting en rekeningen op. De vaste secretaris heeft de operationele leiding. De voorzitter zit de vergaderingen voor. Het dagelijks bestuur kan toevertrouwd worden aan de Vast secretaris of aan een Bureau, samengesteld binnen de Raad van Bestuur.

Door de Raad van Bestuur kunnen commissies opgericht worden met een adviesbevoegdheid ten aanzien van de raad van bestuur. In de Raad van Bestuur kunnen ook experts worden opgenomen. Hun bevoegdheid is beperkt tot welomschreven materies.

Artikel 13

Het decreet bevat enkel de benaming en een globale omschrijving van de bevoegdheid van de voornaamste bestuursorganen. Een verdere uitwerking van de bevoegdheden van de bestuursorganen gebeurt in de statuten. Op die wijze hoeft een kleinere aanpassing van de bestuurlijke bevoegdheden van de algemene vergadering of raad van bestuur van de Academie in de toekomst niet tot een wijziging van het voorliggende decreet te leiden.

Artikel 14

Het huishoudelijk reglement bevat de bepalingen over de procedures die gevolgd worden om een voor de leden transparante werkwijze te garanderen inzake werking en de verschillende niveaus van bestuurlijke organisatie.

Artikel 15 tot 18

Conform de afspraken die ook voor andere door de Vlaamse overheid gesubsidieerde instellingen gelden, worden afspraken gemaakt inzake het aanwenden van en de controle op de dotatie (en eventuele reservevorming) die door de Vlaamse Gemeenschap aan de Academie ter beschikking wordt gesteld.

Artikel 19 tot 21

Deze artikelen vereisen geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel

Sven GATZ